ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a Mgr. Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **Z. N.**, zastoupeného Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, proti žalovanému: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje**, se sídlem U Výstaviště 18, Přerov, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 5. 2019, čj. KRPM-52322-47/ČJ-2019-140022, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 10. 2019, čj. 72 A 23/2019-31,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 10. 2019, čj. 72 A 23/2019-31, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci Mgr. Ladislavu Bártovi, advokátovi se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3 400 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje vydalo dne 26. 4. 2019 rozhodnutí o zajištění stěžovatele podle § 129 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, na 30 dní. Rozhodnutím ze dne 15. 5. 2019 prodloužilo dobu zajištění stěžovatele o 22 dní, tedy až do 14. 6. 2019.

II.

[2] Proti rozhodnutí o prodloužení zajištění podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, který ji usnesením ze dne 27. 6. 2019 odmítl pro neodstranění nedostatků podání. Žalobce napadl toto usnesení kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem čj. 8 As 205/2019-22 shledal důvodnou. Odmítnutí žaloby bylo podle něj předčasné, krajský soud nevyčkal doručení usnesení o ustanovení zástupce s výzvou k doplnění podání žalobci, ale za počátek lhůty k doplnění chybně považoval již dřívější doručení tohoto usnesení ustanovenému zástupci žalobce do datové schránky. Lhůta k doplnění podání tak nebyla dodržena, kasační soud usnesení proto zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud usnesením z 29. 10. 2019 znovu žalobu odmítl. S přihlédnutím k názoru kasačního soudu uvedl, že zástupci žalobce bylo usnesení o ustanovení advokáta s výzvou k doplnění podání doručeno 19. 6. 2019, žalobci poté 1. 7. 2019. Vady podání však nebyly ve stanovené lhůtě jednoho dne od doručení tohoto usnesení žalobci odstraněny.

III.

[4] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl toto v pořadí druhé rozhodnutí krajského soudu kasační stížností opírající se o důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[5] Stěžovatel považuje názor krajského soudu, že byly naplněny podmínky pro odmítnutí žaloby dle § 37 odst. 5 s. ř. s., za nesprávný. Namítl, že následkem vadného doručení usnesení o ustanovení zástupce lhůta pro doplnění žaloby nezačala vůbec běžet. Podle stěžovatele *„…nebylo na místě vůbec uvažovat o aplikaci ustanovení § 49 odst. 4 občanského soudního řádu, a tedy doručování pomocí vyvěšení na úřední desce.“* Tento postup předpokládá, že doručující orgán adresáta nezastihl, což je za okolností daných v této věci vyloučené. Pobyt stěžovatele v zařízení pro zajištění cizinců skončil dne 14. 6. 2019, od té doby se na adrese zařízení nezdržoval a nemohla tak být považována za adresu místa pobytu cizince dle § 46b písm. a) o. s. ř. Dnem propuštění ze zajištění ztrácí zařízení status místa, kde je cizinec hlášen k pobytu.

[6] Stěžovatel dále namítl, že napadené usnesení by bylo nezákonné i v případě, že by bylo řádně doručeno. Krajský soud totiž vydal napadené usnesení až po zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu, jeho povinností bylo tedy vyzvat stěžovatele k doplnění podání opětovně. Účinky první výzvy nemohly být zachovány s ohledem na potřebu zachování právní jistoty stěžovatele.

[7] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[8] Žalovaný nevyužil svého práva se v určené lhůtě ke kasační stížnosti vyjádřit.

V.

[9] Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval přípustností kasační stížnosti, jelikož jde v tomto řízení o opakovanou kasační stížnost. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. není přípustná kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu po tom, co jeho původní rozhodnutí bylo Nejvyšším správním soudem zrušeno. Je tomu tak proto, aby se Nejvyšší správní soud nezabýval opakovaně otázkou, k níž už v dané věci právní názor zaujal (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 136/05). Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vyslovil, že *„přípustnost samotné opětovné kasační stížnosti je omezena na důvody, které Nejvyšší správní soud v téže věci dosud nevyřešil“* (usnesení čj. 9 Afs 59/2007-56).

[10] V prvně projednané kasační stížnosti sp. zn. 8 As 205/2019 Nejvyšší správní soud posuzoval, zda krajský soud správně stanovil okamžik, který je nutno považovat za počátek běhu lhůty k doplnění podání po jejím stavění z důvodu žádosti o ustanovení zástupce a zda tuto lhůtu dodržel. Nejvyšší správní soud dospěl k názoru, že krajský soud nesprávně počítal běh lhůty od doručení výzvy k doplnění podání zástupci stěžovatele a nevyčkal, až bude doručena jak zástupci, tak i žalobci samotnému. Lhůta přitom měla běžet až ode dne doručení usnesení o ustanovení zástupce s výzvou k doplnění žaloby poslednímu z nich. V době vydání usnesení o odmítnutí proto ještě nedoběhla.

[11] V nyní projednávané kasační stížnosti stěžovatel namítl vadné doručení usnesení o ustanovení zástupce, konkrétně chybnou aplikaci § 49 odst. 4 o. s. ř. a nesplnění podmínek fikce doručení, protože krajský soud zvolil nesprávnou adresu. Z těchto důvodů nebylo usnesení o ustanovení zástupce stěžovateli řádně doručeno a lhůta k doplnění podání nemohla vůbec začít běžet. V tomto případě jde tedy o posouzení otázek, zda krajský soud postupoval správně při doručování usnesení stěžovateli a zda mohly nastat následky řádného doručení. Jedná se tak o odlišnou právní otázku, kterou se Nejvyšší správní soud v této věci ještě nezabýval. Kasační stížnost je proto přípustná.

[12] Kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou. Nejvyšší správní soud proto posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[13] Kasační stížnost je důvodná.

[14] Ze spisu krajského soudu plyne, že předmětné usnesení poslal soud zástupci stěžovatele do datové schránky a stěžovateli, poté co ověřil, že datovou schránku nemá, dne 19. 6. 2019 doporučeně obálkou typu III. - Doručování jiných písemností (§ 50 odst. 1, 2 o. s. ř.) na adresu uvedenou v žalobě – Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty 234, Vyšní Lhoty, kde byl stěžovatel zajištěn do 14. 6. 2019. Zásilka byla dne 21. 6. 2019 vrácena soudu proto, že adresát nebyl zastižen a zásilku nebylo možné vložit do schránky. Krajský soud následně považoval písemnost dne 1. 7. 2019 za doručenou (tj. desátým dnem po vrácení zásilky).

[15] Z výše uvedeného vyplývá, že krajský soud nepřistoupil k náhradnímu doručování písemností do vlastních rukou dle § 49 odst. 4 o. s. ř., jak uvádí stěžovatel, ale postupoval dle § 50 odst. 2 téhož zákona upravující doručování jiných písemností. Námitka stěžovatele, že soud chybně aplikoval § 49 odst. 4 o. s. ř., tedy není opodstatněná, neboť krajský soud

k aplikaci zmiňovaného ustanovení vůbec nepřistoupil. Postup dle § 49 o. s. ř. (doručování do vlastních rukou) se použije jen u písemností, u kterých to stanoví zákon, nebo to nařídí soud. Zákon pro usnesení podle soudního řádu správního nestanoví povinnost doručování do vlastních rukou. Krajský soud tedy správně zvolil způsob doručování jiných písemností dle § 50 o. s. ř.

[16] Dále stěžovatel namítl, že krajský soud usnesení o ustanovení zástupce doručoval na adresu zařízení k zajištění cizinců, ve kterém se stěžovatel již nenacházel. Nemohlo se tedy jednat o adresu místa pobytu cizince dle § 46b písm. a) o. s. ř., a proto nedošlo ani k naplnění podmínek fikce doručení. V této části shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou.

[17] Doručování v rámci soudního řízení správního upravuje § 42 s. ř. s. a podpůrně rovněž § 45-50l o. s. ř. Tato úprava se vztahuje i na doručování cizincům. Soud předně doručuje písemnosti do datové schránky účastníka. Pokud ji nemá zřízenou, přistoupí k doručování prostřednictvím doručujícího orgánu (soudního doručovatele, držitele poštovní licence, případně veřejnou datovou sítí) na adresu pro doručování sdělenou soudu nebo na kterékoliv jiné místo, kde bude adresát zastižen. Pokud účastník nesdělil soudu doručovací adresu (§ 46a o. s. ř.), přistoupí soud k doručování na tzv. evidenční adresu dle § 46b o. s. ř. V případě, že účastník nesdělil doručovací adresu, lze účinků náhradního doruční (tzv. fikce doručení) dosáhnout pouze doručením na evidenční adresu. Jestliže soud nezjistí žádnou adresu pro doručení cizinci, je namístě mu ustanovit opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.

[18] Jak je popsáno v bodě [14] tohoto rozhodnutí, krajský soud přistoupil k náhradnímu doručování a stěžovateli doručil písemnost fikcí. Právní fikce doručení je přitom třeba považovat za výjimečný institut, jelikož umožňuje, aby se za existující považovala situace, která je zjevně v rozporu s realitou. Orgány veřejné moci k ní mohou přistoupit pouze za splnění všech zákonných podmínek. Jednou z nich je doručování písemností na adresu podle § 46b o. s. ř. (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 272/13). Pokud tedy krajský soud doručoval stěžovateli písemnost v době, kdy již skončilo jeho zajištění a na adrese uvedené v podání tak již nebyl kontaktní, přičemž sám neuvedl jinou adresu pro doručování, měl soud u příslušných orgánů ověřit, zda má v současnosti stěžovatel evidenční adresu dle § 46b písm. a) o. s. ř. a písemnost mu zaslat na tuto adresu. V dané věci bylo tedy na místě obrátit se s prostým dotazem na Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky, případně Ředitelství služby cizinecké policie. Až po neúspěšném doručení na evidenční adresu účastníka je totiž možné přistoupit k doručení fikcí dle § 50 odst. 2 o. s. ř.

[19] Povinností soudů je alespoň se pokusit přiměřeným způsobem zjistit pobyt stěžovatele v době doručování písemnosti. Vzhledem k zájmu na rychlém přezkumu omezení osobní svobody, jak je tomu v případě zajištění, či prodloužení zajištění cizince, však není na místě, aby soud vykonával rozsáhlou vyhledávací činnost o pobytu osoby. V případě, že účastník nesdělil doručovací adresu a krajskému soudu se nepodaří zjistit evidenční adresu (cizinec žádnou takovou mít nemusí), je na místě postupovat dle § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., ustanovit stěžovateli pro toto řízení opatrovníka a dále postupovat ve smyslu § 50b odst. 4 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 50l odst. 1 o. s. ř. a 42 odst. 5 s. ř. s. Opatrovníkem může být přitom i advokát účastníka ustanovený soudem v tomto řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 5 Azs 54/2019-36).

[20] Protože z rozhodnutí, ani ze spisového materiálu neplyne, že by krajský soud jakkoliv ověřoval evidenční adresu stěžovatele, Nejvyšší správní soud musel přisvědčit stěžovateli, že usnesení o ustanovení zástupce mu nebylo řádně doručeno, protože fikce doručení dotčeného usnesení nemohla nastat. Nebyly dodrženy všechny podmínky náhradního doručení. Krajský soud tedy pochybil, pokud zaslal písemnost bez dalšího pouze na adresu zařízení pro zajištění cizinců, v důsledku toho nezákonně rozhodl o odmítnutí žaloby stěžovatele.

[21] Na okraj Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud by se v budoucnu doručovaná zásilka vrátila soudu i v případě doručování na adresu dle §46b písm. a) o. s. ř. a krajský soud byl tak nucen opět přistoupit k postupu dle § 50 odst. 2 o. s. ř., tedy vyvěsit danou výzvu k doplnění podání na úřední desce, musí o tom ve spisovém materiálu existovat doklad, aby bylo možné v případě potřeby jeho postup přezkoumat.

VI.

[22] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud ve svém novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

[24] Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za zastupování (§ 35 odst. 9 s. ř. s.). Jedná se o odměnu za 1 úkon právní služby (podání kasační stížnosti) v částce 3 100 Kč (§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb; dále jen „advokátní tarif“) a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatele není plátcem daně z přidané hodnoty. Odměna za zastupování tak v souhrnu činí 3 400 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. září 2021

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu